

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

06.11.2017

м. Київ

№ 459

Про затвердження рішення колегії Міністерства соціальної політики України від 27 жовтня 2017 року „Про реформування інтернатних закладів і створення органами місцевого самоврядування умов для повноцінного виховання дитини в сім'ї або в умовах, наближених до сімейних, у межах територіальної громади її постійного проживання”

На засіданні колегії Міністерства соціальної політики України 27 жовтня 2017 року розглянуто та обговорено питання щодо реформування інтернатних закладів і створення органами місцевого самоврядування умов для повноцінного виховання дитини в сім'ї або в умовах, наближених до сімейних, у межах територіальної громади її постійного проживання.

З метою забезпечення та сприяння розвитку соціальних послуг на рівні територіальної громади та сімейних форм виховання, спрямованих на запобігання потраплянню до інтернатних закладів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах,

НАКАЗУЮ:

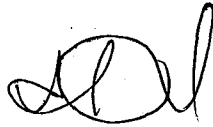
1. Затвердити рішення колегії Міністерства соціальної політики України від 27 жовтня 2017 року „Про реформування інтернатних закладів і створення органами місцевого самоврядування умов для повноцінного виховання дитини в сім'ї або в умовах, наближених до сімейних, у межах територіальної громади її постійного проживання”, що додається.

2. Заступнику Міністра з питань європейської інтеграції О. Чуркіній, заступнику Міністра Н. Федорович, директору Департаменту захисту прав

дітей та усиновлення Р. Колбасі, начальнику Управління профілактики соціального сирітства І. Пінчук, начальнику Управління у справах людей похилого віку та надання соціальних послуг О. Сулімі, заступнику директора Департаменту сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми – начальнику відділу протидії торгівлі дітьми О. Фаримець, керівникам структурних підрозділів з питань соціального захисту населення, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді обласних, Київської міської державних адміністрацій забезпечити виконання завдань, визначених у рішенні колегії.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

А. Рева

РІШЕННЯ

колегії Міністерства соціальної політики України

„Про реформування інтернатних закладів і створення органами місцевого самоврядування умов для повноцінного виховання дитини в сім'ї або в умовах, наближених до сімейних, у межах територіальної громади її постійного проживання”

від 27 жовтня 2017 року

м. Одеса

У Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року одним із пріоритетів діяльності Кабінету Міністрів України визначено забезпечення прав дітей, у тому числі, шляхом реформування системи інституційного догляду та виховання дітей і розвитку соціальних послуг на рівні територіальних громад.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р „Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу” визначено головні завдання реформування цієї системи.

На 01 січня 2017 року в інтернатних закладах виховувалося понад 100 тис. дітей, із них 6 298 (менше ніж 8 %) – діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (серед яких 1 264 – виховувалося у загальноосвітніх школах-інтернатах, решта – в спеціальних і санаторних школах-інтернатах та дитячих будинках для дітей з інвалідністю), і близько 30 % – діти з особливими освітніми потребами.

Постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 576 „Про внесення змін до Типового положення про комісію з питань захисту прав дитини та Положення про загальноосвітній навчальний заклад” визначено, що для влаштування дитини до загальноосвітньої школи-інтернату батьки повинні надати рішення комісії з питань захисту прав дитини про доцільність такого влаштування.

Основним напрямом реформування системи інституційного догляду та виховання дітей є розвиток соціальних послуг для сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах. Саме це дасть змогу поступово зменшити в інтернатах кількість дітей, влаштованих за заявами батьків, шляхом запобігання потраплянню дітей до інтернатних закладів та реінтеграції дітей в біологічні родини.

Станом на 27.10.2017 соціальними послугами охоплено близько 524 тис. сімей найбільш уразливих категорій населення (в яких виховується близько 798 тис. дітей), із них понад 30 тис. – сім'ї (близько 62 тис. дітей), у яких був ризик вилучення дитини та влаштування до закладів державного утримання.

У результаті наданих послуг у 15 960 сім'ях збережено право на виховання в родині 32 212 дітей, що становить 54 % від кількості дітей, щодо яких існував ризик або факт вилучення із сім'ї.

З метою подолання соціального сирітства, дитячої бездоглядності та безпритульності, запобігання правопорушенням серед неповнолітніх систематично проводяться профілактичні заходи (рейди), у ході яких в цьому році обстежено понад 44 тис. сімей, попереджено понад 23 тис. батьків та ініційовано притягнення

до відповідальності 8,2 тис. батьків за невиконання батьківських обов'язків. За аналогічний період 2016 року було обстежено близько 41 тис. сімей, попереджено близько 21,3 тис. батьків, ініційовано притягнення до відповідальності близько 6,1 тис. батьків.

Станом на жовтень поточного року в Україні функціонує 16 патронатних сімей: у Київській області – 6, у Черкаській – 5, у м. Києві – 2, по одній – у Дніпропетровській, Чернігівській та Житомирській областях. Створення патронатних сімей у Волинській, Черкаській, Харківській, Сумській, Кіровоградській, Полтавській областях – на завершальному етапі.

Наказом Міністерства соціальної політики від 19.08.2017 № 1349 затверджено Програму підготовки патронатних вихователів, спрямовану на формування знань, умінь і компетентностей, необхідних для надання на професійній основі послуги патронату над дитиною.

На замовлення Мінсоцполітики Міжнародною благодійною організацією „Партнерство „Кожній дитині” підготовлено та сертифіковано 20 національних тренерів із 14 регіонів України, які на сьогодні забезпечують підготовку кандидатів. У співпраці з телекомпанією „Магнолія ТВ” проводиться інформування населення про суть патронату та відбору патронатних вихователів.

Останніми роками в Україні спостерігається тенденція до зменшення чисельності дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Так, на кінець 2014 року на обліку перебувало 83 716 дітей цих категорій, на кінець 2015 року – 73 182, на 01.10.2017 – 70 411 (із них 1 606 – внутрішньо переміщених дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування).

На сьогодні в Україні функціонує:

991 дитячий будинок сімейного типу, де виховується 6 603 дитини;

3 721 прийомна сім'я, де виховується 6 919 дітей.

Загалом сімейними формами виховання охоплено 64 644 дитини зазначених категорій, що становить 92 % від загальної кількості таких дітей (у 2014 р. – 87,5 %, у 2015 р. – 90,5 %, у 2016 р. – 91,5 %).

На сьогодні національний рівень усиновлення дітей, народжених в Україні, є майже вп'ятеро вищим від міждержавного. За оперативними даними, протягом 9 місяців 2017 року українцями усиновлено 1 080 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (це стільки ж, як за аналогічний період 2016 року).

Середній показник усиновлення українських дітей громадянами України у відношенні до кількості взятих на облік з усиновлення становить 8,7 %, іноземними громадянами – 2,3 %. При цьому 66,7 % загальної кількості дітей, які можуть бути усиновлені, влаштовані в сімейні форми виховання.

Важливим кроком у реформуванні системи інституційного догляду та виховання дітей стало передбачення Законом України від 13.07.2017 № 2137-VIII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2017 рік” субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво / капітальний ремонт / реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво / придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених

батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації, головним розпорядником коштів якої є Мінсоцполітики.

Зазначену субвенцію (обсягом 277,7 млн грн) вперше запроваджено в Державному бюджеті України на 2017 рік і спрямовано на підтримку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Станом на 01.07.2017 в системі соціального захисту населення функціонують 48 дитячих будинків-інтернатів, де проживають 5 673 особи з інвалідністю, в тому числі 1 980 дітей віком від 4 до 18 років, з них 124 дитини-сироти та 837 дітей, позбавлених батьківського піклування.

У першому півріччі 2017 року чисельність дитячих будинків-інтернатів скоротилась на одну одиницю за рахунок перепрофілювання Чернігівського дитячого будинку-інтернату Запорізької області на Чернігівський психоневрологічний інтернат.

Зберігається позитивна тенденція до зменшення чисельності вихованців дитячих будинків-інтернатів віком від 4 до 18 років. Так, за останні 3,5 року в дитячих будинках-інтернатах стало проживати на 456 дітей менше, черги на влаштування до дитячих будинків-інтернатів немає.

Станом на 01.01.2017 в системі Мінсоцполітики функціонувало 152 реабілітаційні установи для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, з них 8 – установи державної форми власності, які належать до сфери управління Мінсоцполітики.

Проте залишається багато проблемних питань, пов'язаних із забезпеченням своєчасного виявлення вразливих сімей з дітьми на ранніх етапах і розвитком мережі соціальних та реабілітаційних послуг базового рівня в громаді для підтримки таких сімей.

З урахуванням викладеного з метою розв'язання проблемних питань

КОЛЕГІЯ ВИРІШИЛА:

1. Забезпечити розроблення та надання обласним і Київській міській державним адміністраціям рекомендацій щодо:

складення та реалізації регіонального плану реформування системи інституційного догляду та виховання дітей відповідно до пунктів 2 та 32 Плану заходів з реалізації I етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р;

особливостей розгляду комісіями з питань захисту прав дитини при райдержадміністраціях, виконавчих органах місцевого самоврядування питань доцільності влаштування дітей до загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Чуркіна О. І.
Колбаса Р. С.
Суліма О. В.
Пінчук І. М.

Термін виконання – грудень 2017 року

2. Із залученням експертного середовища та за сприяння міжнародних організацій забезпечити проведення навчальних семінарів для представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства щодо забезпечення реформування системи інституційного догляду та виховання дітей.

Чуркіна О. І.
Колбаса Р. С.
Суліма О. В.
Обласні, Київська міська
державні адміністрації

Термін виконання – I півріччя 2018 року

3. Забезпечити погодження з центральними органами виконавчої влади та внесення на розгляд Уряду проекту постанови Кабінету Міністрів України „Про Порядок взаємодії державних органів, органів місцевого самоврядування, закладів та установ при виявленні і забезпеченні соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі тих, які зазнали жорстокого поводження, життя і здоров'ю яких загрожує небезпека” для забезпечення сприятливого середовища для проживання кожної дитини в сім'ї, а не в інтернаті.

Чуркіна О. І.
Федорович Н. В.
Колбаса Р. С.
Фаримець О. О.
Пінчук І. М.
Суліма О. В.

Термін виконання – грудень 2017 року

4. Вивчити питання щодо вдосконалення законодавчих норм стосовно взяття на квартирний облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які мають житло на праві користування або власності, якщо житлове приміщення не відповідає санітарним нормам і його площа є меншою за встановлені норми.

Чуркіна О. І.
Колбаса Р. С.

Термін виконання – лютий 2018 року

5. Звернутись до Держкомтелерадіо з метою забезпечення підготовки і трансляції медійного продукту щодо реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, що становитиме не менше ніж 1 % обсягу соціальної реклами.

Чуркіна О. І.
Колбаса Р. С.
Пінчук І. М.
Суліма О. В.

Термін виконання – грудень 2017 року

6. Рекомендувати обласним, Київській міській державним адміністраціям:

1) створити міжвідомчі робочі групи з реформування системи інституційного догляду та виховання дітей;

Термін виконання – до 1 грудня 2017 року

2) забезпечувати роботу міжвідомчих робочих груп з реформування системи інституційного догляду та виховання дітей;

Термін виконання – постійно

3) затвердити та впровадити регіональні плани реформування системи інституційного догляду та виховання дітей з урахуванням завдань Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та Плану заходів з реалізації її I етапу;

Термін виконання – червень 2018 року

4) забезпечити перепрофілювання шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, шкіл-інтернатів для дітей, які потребують соціальної допомоги, на дитячі будинки, заклади соціального захисту або заклади дошкільної, середньої освіти;

Термін виконання – грудень 2021 року

5) сприяти запровадженню нової, альтернативної інтернатній, моделі надання соціальних послуг сім'ям з дітьми на рівні базової територіальної громади відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 № 834, якою затверджено Примірне положення про центр соціальної підтримки дітей та сімей, та про результати щоквартально інформувати Мінсоцполітики;

Термін виконання – постійно

6) забезпечувати в структурах виконавчих органів об'єднаних територіальних громад, виконавчих органів сільських та селищних рад роботу служб у справах дітей (уповноважених представників у справах дітей);

Термін виконання – постійно

7) забезпечувати здобуття учнями (вихованцями) освіти, а також отримання соціальних і реабілітаційних послуг відповідно до потреб за місцем проживання (реєстрації) їхніх батьків з метою недопущення потрапляння до закладів інституційного догляду та виховання дітей, зокрема, шляхом:

створення умов доступності до послуг освіти у сільській місцевості, у тому числі організації безперервного підвезення дітей до навчальних закладів;

сприяння розвитку інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами;

організації та сприяння діяльності фахівців із соціальної роботи для соціальної підтримки сімей з дітьми відповідно до потреб територіальної громади; розвитку соціальних, освітніх, медичних та інших послуг за місцем проживання (перебування) дітей;

створення мережі центрів соціальної підтримки дітей та сімей;

запровадження патронату над дитиною;

сприяння функціонуванню та розширення у разі потреби мережі реабілітаційних установ для надання реабілітаційних послуг дітям з інвалідністю, в тому числі в територіальних громадах;

Термін виконання – постійно

8) забезпечувати розгляд комісією з питань захисту прав дитини при райдержадміністраціях, виконавчих органах місцевого самоврядування питань доцільності влаштування дітей до загальноосвітніх шкіл-інтернатів з неухильним дотриманням Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 778, зокрема, в частині обмежень щодо влаштування дітей за заявами батьків до загальноосвітніх шкіл-інтернатів;

Термін виконання – постійно

9) систематично оцінювати результати надання послуг із соціального захисту дітей із використанням стандартів і технологічних карток надання відповідних послуг, оприлюднених на офіційному веб-порталі Мінсоцполітики;

Термін виконання – постійно

10) аналізувати виконання індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, в тому числі в частині надання реабілітаційних послуг;

Термін виконання – постійно

11) забезпечити створення у повному обсязі патронатних сімей відповідно до Плану пріоритетних дій Уряду:

проаналізувати стан влаштування дітей до центрів соціально-психологічної реабілітації, притулків, будинків дитини та шкіл-інтернатів за 9 місяців поточного року, зазначивши причини, з яких приймаються рішення щодо дитини з порушенням її права на виховання в безпечному сімейному середовищі;

Термін виконання – до 10 грудня 2017 року

передбачити в обласному бюджеті кошти на навчання патронатних вихователів у 2018 році;

Термін виконання – грудень 2017 року

забезпечити виконання прогнозованих показників створення у 2017 році патронатних сімей із залученням територіальних громад до пошуку кандидатів у патронатні вихователі; у разі виявлення ризиків зменшення обсягів запровадження патронату над дитиною вживати вичерпних заходів реагування;

Термін виконання – грудень 2017 року

12) активізувати інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення із залученням засобів масової інформації щодо порядку запровадження послуги патронату, створення патронатних сімей;

Термін виконання – грудень 2017 року

13) аналізувати ефективність інформаційних кампаній та проведених заходів у контексті пошуку кандидатів у патронатні вихователі, активізувати процеси пошуку та підготовки патронатних вихователів; інформацію про вжиті заходи, прийняті рішення щодо зміни ситуації, наявність кандидатів у патронатні вихователі, їх підготовку та створення патронатних сімей подавати Міністерству соціальної політики до 1 числа місяця, наступного за звітним;

Термін виконання – щомісяця починаючи з 1 грудня 2017 року

14) надати методичну підтримку територіальним громадам з питань охоплення соціальними послугами вразливих категорій населення, запровадження послуги патронату, провести інформаційно-просвітницькі заходи для фахівців із соціальної роботи та спеціалістів по роботі з сім'ями та дітьми;

Термін виконання – до 20 листопада 2017 року

15) посилювати відповідальність органів опіки та піклування, служб у справах дітей, закладів освіти та охорони здоров'я при вирішенні питань влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування, в сім'ї (усиновлення) з урахуванням їхніх найкращих інтересів;

Термін виконання – постійно

16) органам опіки та піклування, службам у справах дітей, закладам освіти та охорони здоров'я вживати заходів щодо недопущення порушень пріоритетного права дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, на виховання в сім'ї (усиновлення, опіка, піклування);

Термін виконання – постійно

17) посилювати відповідальність посадових осіб місцевих органів виконавчої влади за виконання заходів щодо протидії торгівлі дітьми, запобігання насильству, жорсткому поводженню з дітьми, жебракуванню, бродяжництву. Активізувати роботу щодо своєчасного виявлення дітей, які страждають від насильства, жорсткого поводження, та забезпечення надання таким дітям комплексу реабілітаційних послуг;

Термін виконання – постійно

18) забезпечити повне та ефективно використання у 2017 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво / капітальний ремонт / реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво / придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації.

Термін виконання – грудень 2017 року

7. Керівникам структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської державних адміністрацій:

1) забезпечити розроблення планів трансформації кожного дитячого будинку-інтернату відповідно до пункту 32 Плану заходів з реалізації I етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р, та подати копії цих планів Мінсоцполітики;

Термін виконання – липень 2018 року

2) забезпечувати неухильне та своєчасне виконання заходів, визначених Планом заходів з реалізації I етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р, в частині реформування дитячих будинків-інтернатів системи соціального захисту населення;

Термін виконання – постійно

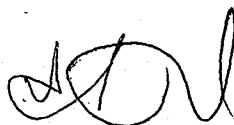
3) розвивати впровадження інноваційних соціальних послуг, зокрема, шляхом відкриття відділень денного догляду, транзитного перебування, підтриманого проживання, паліативного догляду тощо;

Термін виконання – постійно

4) забезпечити перепрофілювання дитячих будинків-інтернатів і вирішити питання подальшого надання соціальних послуг вихованцям цих установ, зокрема, шляхом упровадження в територіальних громадах інтегрованої моделі соціального захисту.

Термін виконання – грудень 2018 року

Голова колегії,
Міністр

А. Рева